

prima instanță: Judecătoria Hîncești (sediul central)
Judecător: L. Roic-Botezatu
instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău
Judecători: I. Cimpoi, A. Danilov, I. Secrieru

dosarul nr. 2rac-79/18

DECIZIE

21 martie 2018

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
Judecătorii

Valeriu Doagă
Svetlana Filincova
Ion Druță
Dumitru Visternicean
Tamara Chișca-Doneva

examinând recursul declarat de către Întreprinderea Individuală „Onucu Ion”, reprezentată de avocatul Bîtcă Andrei și recursul declarat de către Întreprinderea Individuală „Onucu Ion”, Onucu Ion, Onucu Ion, Onucu Sofia,

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Banca Comercială „Moldindconbank” Societate pe Acțiuni împotriva Întreprinderii Individuale „Onucu Ion”, Onucu Ion, Onucu Ion, Onucu Sofia cu privire la încasarea datoriei bancare și exercitarea dreptului de gaj,

la cererea de chemare în judecată reconvențională depusă de Întreprinderea Individuală „Onucu Ion” împotriva Băncii Comerciale „Moldindconbank” Societate pe Acțiuni, intervenient accesoriu Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova cu privire la recunoașterea grantului nerambursabil și radierea gajului,

împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 24 octombrie 2017, prin care a fost admis apelul declarat de către Banca Comercială „Moldindconbank” Societate pe Acțiuni, casată parțial hotărârea Judecătoria Hîncești (sediul central) din 30 martie 2017 și în partea casată a fost emisă o nouă hotărâre de admitere a acțiunii inițiale,

c o n s t a t ă :

La 4 mai 2016 BC „Moldindconbank” SA a depus cerere de chemare în judecată către ÎI „Onucu Ion” cu privire la exercitarea dreptului de gaj.

În motivarea acțiunii a invocat că conform contractului de credit nr. 179 (2011) din 2 iunie 2011, BC „Moldindconbank” SA prin intermediul filialei „Hîncești” a acordat ÎI „Onucu Ion” un credit în sumă de 183 921 de lei cu termenul final de rambursare la data de 2 februarie 2016.

A afirmat că, în scopul asigurării rambursării în termen a creditelor acordate de către BC „Moldindconbank” SA a fost semnat contractul de gaj nr. 68/179 (2011) din 2 iunie 2011, prin care debitorul gajist ÎI „Onucu Ion” a depus în gaj la BC „Moldindconbank” SA utilaj - viitoarea procurare, în suma totală de 82 764 de lei, aflate în r. Hîncești, s. Stolniceni.

A menționat că potrivit prevederilor contractelor de credit nr. 179 (2011) din 2 iunie 2011 încheiate cu ÎI „Onucu Ion”, debitorul și-a asumat obligațiunea respectării cu strictețe a ratelor de achitare a creditului, dobânzilor și a altor plăți scadente aferente, obligații ce nu au fost executate, astfel acumulându-se datorii pecuniare.

A comunicat că din calculul prezentat de secția monitorizare credite persoane juridice din cadrul BC „Moldindconbank” SA, la situația din 1 aprilie 2016 datorია totală pe contractul de credit nr. 179 (2011) din 2 iunie 2011 acordat ÎI „Onucu Ion” constituie suma de 113 780,53 de lei care este alcătuită din creditul restant în mărime de 73 568 de lei, dobândă neachitată în mărime de 33 909,80 de lei, dobândă suplimentară pentru neplată la scadență a dobânzii în mărime de 1 962,22 de lei, dobândă suplimentară pentru neplată la scadență a creditului în mărime de 4 340,51 de lei și comision 0 lei.

Astfel, a relevat că în calitate de temei general a începerii urmăririi averii gajate a servit faptul neonorării în termen de către debitorul ÎI „Onucu Ion” a obligațiilor contractuale privind rambursarea creditului și altor plăți aferente contractului de credit nr. 179 (2011) din 2 iunie 2011 și încălcarea graficului de rambursare a creditului, și anume, crearea datoriei lunare neachitate în mărime de 113 780,53 de lei.

A susținut că în conformitate cu prevederile pct. 9 din contractul de credit nr. 179 (2011) din 2 iunie 2011, BC „Moldindconbank” SA a declarat creditul acordat ÎI „Onucu Ion” scadent anticipat și plătitibil cu toate dobânzile aferente și cu urmărirea silită a bunurilor debitorului.

A invocat că, în vederea garantării și asigurării executării în termen și condițiile stabilite de contractul de credit nr. 179 (2011) din 2 iunie 2011 a obligațiilor contractuale, așa cum a fost nominalizat mai sus, a fost încheiat contractul de gaj nr. 68/179 (2011) din aceeași dată, în conformitate cu care părțile au consimțit că valoarea de gaj a bunurilor mobile gajate constituie suma de 82 764 de lei. Aceste bunuri sunt în posesia debitorului în r. Hîncești, s. Stolniceni.

A reiterat că potrivit contractului de gaj încheiat, creditorul gajist este în drept să inițieze procedura de exercitare a dreptului de gaj, în cazul în care debitorul nu execută sau execută necorespunzător obligațiile ce rezultă din contractele de credit nr. 179(2011) din 2 iunie 2011.

A subliniat că, prin Avizul de executare a gajului nr. 00/02/2-07/532 din 29 februarie 2016 expediat în adresa debitorului ÎI „Onucu Ion”, BC „Moldindconbank” SA și-a exprimat intenția de a exercita dreptul de gaj asupra bunurilor imobile nominalizate, în vederea stingerii obligațiilor asumate de către debitor conform contractului de credit nr. 179 (2011) din 2 iunie 2011.

Totodată, potrivit prevederilor art. 67 alin. (5) din Legea nr. 449 din 30 iulie 2001 cu privire la gaj, avizul respectiv a fost înregistrat în Registrul gajului la biroului notarului public Murzac Olga cu nr. 167897 din 23 noiembrie 2011.

A susținut că, la avizul menționat, până în prezent BC „Moldindconbank” SA nu a primit nici un răspuns, datoriile pecuniare fiind în continuare creștere.

Reclamantul BC „Moldindconbank” SA a solicitat transmiterea în posesia sa a bunurilor gajate, și anume: utilaj - viitoarea procurare, în suma totală de 82 764 de lei, aflate în raionul Hîncești, satul Stolniceni, ce aparțin cu drept de proprietate ÎI „Onucu Ion”, în vederea comercializării și stingerii datoriilor conform contractului de credit nr. 179 (2011) din 2 iunie 2011 și încasarea taxei de stat.

Pe parcursul examinării cauzei, la 21 iunie 2016 ÎI „Onucu Ion” a depus acțiune reconvențională împotriva BC „Moldindconbank” SA, intervenient accesoriu Ministerul Finanțelor al RM cu privire la recunoașterea grantului nerambursabil și radierea gajului.

În motivarea acțiunii reconvenționale a invocat că, la 2 iunie 2011 între ÎI „Onucu Ion” și BC „Moldindconbank” SA a fost încheiat contractul de credit nr. 179 (2011), prin care ÎI „Onucu Ion” în calitate de debitor a primit un credit în sumă de 183 921 de lei, inclusiv: porțiunea rambursabilă în sumă de 110 353 de lei și porțiunea de Grant condițional rambursabilă în sumă de 73 568 de lei.

A relevat că, porțiunea de Grant a fost acordată în cadrul Programului național de abilitare economică a tinerilor, aprobat prin Hotărârea Guvernului RM nr. 664 din 3 iunie 2008, scopul căruia este: „promovarea și facilitarea implicării tinerilor din RM în activitatea antreprenorială”.

Astfel, a comunicat că achitarea a avut loc doar asupra porțiunii rambursabile - 110 353 lei.

A afirmat că la 4 aprilie 2016, prin intermediul oficiului poștal ÎI „Onucu Ion” a fost somat de BC „Moldindconbank” SA despre existența datoriilor restante în sumă totală de 109 762,32 de lei, formată din datoria restantă pe credit - 73 568 de lei (porțiunea de grant), dobânda restantă - 33 212,95 de lei și dobânda suplimentară - 2981,37 de lei.

A susținut că este neîntemeiată solicitarea rambursării grantului acordat, care este nerambursabil conform Hotărârii Guvernului RM nr. 664 din 3 iunie 2008, precum și calculul dobânzilor restante, având în vedere faptul că obligațiunile contractuale au fost executate integral, iar termenul acestuia a expirat la 2 februarie 2016.

ÎI „Onucu Ion” a solicitat recunoașterea porțiunii de Grant în mărime de 73 568 de lei, acordat conform Contractului de credit nr. 179/2011 din 2 iunie 2011 încheiat între BC „Moldindconbank” SA și ÎI „Onucu Ion”, ca fiind nerambursabil și radierea gajului.

La 5 iulie 2016 BC „Moldindconbank” SA a înaintat în instanța de judecată o altă cerere de chemare în judecată către ÎI „Onucu Ion”, Onucu Ion, Onucu Sofia și Onucu Ion cu privire la încasarea datoriei bancare, care a fost conexată la cauza civilă la cererea de chemare în judecată inițială înaintată de către BC

„Moldindconbank” SA împotriva ÎI „Onucu Ion” și la cererea de chemare în judecată reconvențională.

În motivarea acțiunii date, a invocat că potrivit contractului de credit nr. 179 (2011) din 2 iunie 2011, BC „Moldindconbank” SA, prin intermediul filialei „Hîncești” a acordat ÎI „Onucu Ion” un credit în sumă de 183 921 de lei cu termenul final de rambursare la data de 2 februarie 2016.

A invocat că în scopul asigurării rambursării în termen a creditului acordat, Onucu Ion, Onucu Sofia, Onucu Ion, în calitate de fidejutori au garantat băncii conform contractului de fidejusiune nr. 65F/179 din 2 iunie 2011, nr. 66F/179 din 2 iunie 2011 și nr. 67F/179 din 2 iunie 2011, să execute în mod solidar și integral obligația ÎI „Onucu Ion” de rambursare a creditului și achitarea dobânzilor, precum și altor plăți aferente contractului de credit nr. 179(2011) din 2 iunie 2011, în cazul în care debitorul nu va onora obligațiile contractuale.

A notat că, în baza calculului datoriilor nerambursate efectuat de bancă, la 1 aprilie 2016, datoria restantă și neachitată de către ÎI „Onucu Ion” în baza contractului de credit nr. 179(2011) din 2 iunie 2011 constituia suma de 113 780,53 de lei care este alcătuită din creditul restant în mărime de 73 568 de lei, dobândă neachitată în mărime de 33 909,80 de lei, dobândă suplimentară pentru neplată la scadență a dobânzii în mărime de 1 962,22 de lei, dobândă suplimentară pentru neplată la scadență a creditului în mărime de 4 340,51 de lei și comision 0 lei.

A menționat că, în adresa debitorului ÎI „Onucu Ion” și a fidejutorilor Onucu Ion, Onucu Ion și Onucu Sofia a fost expediată scrisoarea de avertizare nr. 00/02/3-07/485 din 19 februarie 2016, reclamațiile nr. 00/02/2-07/533, nr. 00/02/2-07/534, nr. 00/02/2-07/535 din 29 februarie 2016, prin care li s-a comunicat că creditul va fi declarat scadent anticipat și plătitibil cu toate dobânzile aferente în baza contractului și propusă achitarea benevolă a întregii datorii în cazul în care ei nu vor respecta obligațiile asumate ce reies din contractul de credit.

Astfel, a reiterat că la momentul depunerii acțiunii, cerințele înaintate nu au fost satisfăcute în termen de către debitor și fidejutor, banca la rândul său fiind nevoită să declare creditul scadent anticipat și plătitibil cu toate dobânzile aferente acestuia.

A relevat că, datoria totală a ÎI „Onucu Ion” ajunsă la scadență, în baza contractului de credit nr. 179(2011) din 2 iunie 2011 constituie suma de 113 780,53 de lei care este alcătuită din creditul restant în mărime de 73 568 de lei, dobândă neachitată în mărime de 33 909,80 de lei, dobândă suplimentară pentru neplată la scadență a dobânzii în mărime de 1 962,22 de lei, dobândă suplimentară pentru neplată la scadență a creditului în mărime de 4 340,51 de lei și comision 0 lei.

BC „Moldindconbank” SA a solicitat dispunerea încasării în mod solidar de la ÎI „Onucu Ion”, Onucu Ion, Onucu Ion, Onucu Sofia în beneficiul BC „Moldindconbank” SA a datoriei conform contractului de credit nr. 179(2011) din 2 iunie 2011 în mărime de 113 780,53 lei și a taxei de stat.

Prin hotărârea Judecătorei Hîncești din 30 martie 2017, acțiunea inițială și acțiunea reconvențională au fost respinse, ca fiind neîntemeiate.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 24 octombrie 2017 a fost admis apelul declarat de către BC „Moldindconbank” SA, a fost casată parțial hotărârea Judecătorei Hîncești din 30 martie 2017 în partea în care a fost respinsă acțiunea inițială și în această parte a fost emisă o nouă hotărâre prin care a fost admisă acțiunea inițială.

S-a încasat în beneficiul BC „Moldindconbank” SA din contul ÎI „Onucu Ion”, Onucu Ion și Onucu Sofia în mod solidar datoria bancară 113 780,53 de lei și cheltuieli de judecată pentru achitarea taxei de stat în prima instanță: 3 413,42 de lei și 413,82 de lei și în instanța de apel în mărime de 2 870,43 de lei, iar în total suma de 120 478,20 de lei.

S-a transmis în posesia BC „Moldindconbank” SA bunurile gajate: utilaj - viitoarea procurare deținute cu drept de proprietate de ÎI „Oncu Ion” în valoare de 82 764,00 lei.

În rest, a fost menținută hotărârea Judecătorei Hîncești din 30 martie 2017 în partea respingerii acțiunii reconvenționale.

La 28 decembrie 2017 ÎI „Onucu Ion”, reprezentată de avocatul Bîtcă Andrei a declarat recurs împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 24 octombrie 2017, solicitând admiterea acestuia, casarea deciziei contestate cu remiterea cauzei la rejudecare în instanța de apel, de un alt complet de judecată.

În motivarea recursului a indicat că examinarea cererii de apel depuse de BC „Moldindconbank” SA a avut loc în lipsa intimaților și a reprezentantului acestora, avocatul Bîtcă Andrei, care nici nu a fost citat.

Mai mult că, a invocat că nu a recepționat apelul motivat, fapt ce a dus în consecință la imposibilitatea formulării și prezentării unei referințe, fiind încălcat astfel dreptul la un proces echitabil, dreptul la apărare, contradictorialitatea și egalitatea părților.

La 22 ianuarie 2018 ÎI „Onucu Ion”, Onucu Ion, Onucu Ion și Onucu Sofia au declarat recurs împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 24 octombrie 2017, solicitând admiterea acestuia, casarea deciziei contestate cu menținerea hotărârii instanței de fond.

În motivarea recursului au invocat prevederile art. 643 alin. (3) Cod civil, dacă acceptă executarea obligației, sarcina de a demonstra neexecutarea revine creditorului.

Au indicat că potrivit extrasului din contul ÎI „Onucu Ion”, prezentat de către BC „Moldindconbank” SA și anexat la materialele cauzei, ultima rată a fost achitată de către debitor la 3 februarie 2016. Astfel, se constată că porțiunea de credit în sumă de 110 353 lei a fost rambursată de către debitor integral, fapt confirmat și de către reprezentantul BC „Moldindconbank” SA în ședința de judecată, precum și prin ordinele de încasare a numerarului.

Totodată au afirmat că debitorul ÎI „Onucu Ion”, în persoana administratorului Onucu Ion, a întârziat cu mai mult de 5 zile bancare în rambursarea a 12 tranșe de credit, și anume prima tranșă întârziată fiind cea din 10 octombrie 2014.

În acest context, au evidențiat faptul că BC „Moldindconbank” SA a recepționat tranșa din 10 octombrie 2014, efectuată de debitor întârziat și nu a început procedura prevăzută de contract privind declararea porțiunii de grant scadentă și rambursabilă după constatarea întârzierii rambursării unei tranșe din credit.

Mai mult că, au susținut că BC „Moldindconbank” SA a recepționat și alte 11 tranșe de credit efectuate de debitor cu întârziere de mai mult de 5 zile bancare, ca în final acceptând toate tranșele de credit efectuate de către debitor cu întârziere și fără.

La acest capitol au reiterat că există un certificat prezentat de BC „Moldindconbank” SA cu privire la confirmarea lipsei datoriilor față de bancă a debitorului ÎI „Onucu Ion”, și anume graficul de rambursare cu mențiunea: „Împrumutul a fost rambursat conform graficului”.

Totuși, au comunicat că procedura de declarare a porțiunii de grant scadentă și rambursabilă de către BC „Moldindconbank” SA a fost intentată la 19 februarie 2016, după achitarea ultimei tranșe de credit.

Prin urmare, au constatat că BC „Moldindconbank” SA prin neînceperea procedurii de declarare a porțiunii de grant scadentă și rambursabilă după prima întârziere a tranșei de credit din 10 octombrie 2014 a tolerat și a acceptat și tranșele ulterioare întârziate de credit, pentru ca în final să fie executată obligația debitorului ÎI „Onucu Ion” de achitare a creditului bancar integral.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) CPC, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale.

La caz se atestă că Curtea de Apel Chișinău a expediat în adresa participanților la proces copia deciziei instanței de apel din 24 octombrie 2017 la 24 noiembrie 2017, fapt confirmat prin scrisoarea de însoțire nr. 16791 (f. d. 134, vol. III), iar date cu privire la recepționarea acesteia nu există la materialele cauzei.

Astfel, instanța de recurs consideră că recurenții s-au conformat prevederilor legale și au declarat recursul împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 24 octombrie 2017, la 28 decembrie 2017 și la 22 ianuarie 2018, în termen.

Prin încheierea Curții Supreme de Justiție din 28 februarie 2018, recursul declarat de către ÎI „Onucu Ion”, reprezentată de avocatul Bîtcă Andrei și recursul declarat de către ÎI „Onucu Ion”, Onucu Ion, Onucu Ion și Onucu Sofia, au fost considerate admisibile.

Prin referința depusă la 5 martie 2018, BC „Moldindconbank” SA a solicitat respingerea recursului depus de către ÎI „Onucu Ion”, Onucu Ion, Onucu Ion și Onucu Sofia, ca fiind neîntemeiat cu menținerea deciziei instanței de apel.

În conformitate cu art. 444 CPC, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Studiind materialele dosarului în raport cu argumentele invocate în recursuri, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră necesar de a admite recursurile, de a casa decizia instanței de apel cu remiterea pricinii spre rejudecare în instanța de apel, din considerentele ce urmează.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) Codul de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită pricina spre rejudecare în instanța de apel în toate cazurile în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

După cum denotă actele cauzei, BC „Moldindconbank” SA înaintând cerere de chemare în judecată a solicitat dispunerea încasării în mod solidar de la ÎI „Onucu Ion”, Onucu Ion, Onucu Ion, Onucu Sofia în beneficiul BC „Moldindconbank” SA a datoriei conform contractului de credit nr. 179(2011) din 2 iunie 2011 în mărime de 113 780,53 lei și a taxei de stat, transmiterea în posesia sa a bunurilor gajate, și anume: utilaj - viitoarea procurare, în suma totală de 82 764 de lei, aflate în r. Hîncești, s. Stolniceni, ce aparțin cu drept de proprietate ÎI „Onucu Ion”, în vederea comercializării și stingerii datoriilor conform contractului de credit nr. 179 (2011) din 2 iunie 2011.

La rândul său, ÎI „Onucu Ion” a depus acțiune reconvențională împotriva BC „Moldindconbank” SA, intervenient accesoriu Ministerul Finanțelor al RM, prin care a solicitat recunoașterea porțiunii de Grant în mărime de 73 568 de lei, acordat conform Contractului de credit nr. 179/2011 din 2 iunie 2011 încheiat între BC „Moldindconbank” SA și ÎI „Onucu Ion”, ca fiind nerambursabil și radierea gajului.

Fiind investită cu judecarea pricinii în cauză prima instanță a ajuns la concluzia netemeinicii pretențiilor înaintate și a respins integral acțiunea inițială și reconvențională.

Judecând apelul declarat de către BC „Moldindconbank” SA, instanța de apel a găsit necesar de a-l admite, de a casa parțial hotărârea primei instanțe și în această parte de a emite o nouă hotărâre prin care acțiunea inițială a fost admisă. În rest, a fost menținută hotărârea instanței de fond.

Pentru a decide astfel, instanța de apel a reținut că potrivit Hotărârii Guvernului nr. 664 din 3 iunie 2008, în redacția Hotărârii nr. 843 din 21 septembrie 2010, a fost aprobat Programul național de abilitare economică a tinerilor pentru anii 2008-2017. La capitolul I, componenta II al respectivului program sunt indicate: Criteriile de eligibilitate și anume:

- la rambursarea fără întârzieri a sumei principale a împrumutului, 40% a acestuia devine grant nerambursabil, fără dobândă;
- în caz de întârzieri de plăți în termen din partea beneficiarului cu mai mult de 5 zile lucrătoare, porțiunea de grant devine credit rambursabil cu dobândă.

Astfel, instanța de apel a stabilit că potrivit extrasului din cont al ÎI „Onucu Ion” pentru perioada 3 iunie 2011 - 4 februarie 2016 (f. d. 25, vol. II) debitorul a admis încalcări la termenul și mărimea creditului achitat.

Prin urmare, în condițiile în care s-a confirmat cert că debitorul a admis devieri de la grafic, acest fapt a conferit dreptul Băncii de a calcula și de a pretinde datoria la credit și dobânzile de întârziere, în legătură cu neonorarea corespunzătoare a obligațiilor contractuale.

Instanța de apel a conchis că, în baza calculului datoriilor nerambursate efectuat de Bancă, la 1 aprilie 2016, datoria restantă și neachitată de către ÎI „Onucu Ion” în baza contractului de credit nr. 179(2011) din 2 iunie 2011 constituia suma

de 113 780,53 de lei care este alcătuită din: creditul restant în mărime de 73 568 de lei, dobândă neachitată în mărime de 33 909,80 de lei, dobândă suplimentară pentru neplată la scadență a dobânzii în mărime de 1 962,22 de lei, dobândă suplimentară pentru neplată la scadență a creditului în mărime de 4 340,51 de lei și comision 0 lei.

Instanța de recurs conchide, însă, că o astfel de soluție rezultă din nedeterminarea exactă a naturii juridice a litigiului, criteriu, care presupune prin sine lămurirea completă și certă a situației de fapt sub toate aspectele, mai mult că concluziile instanței de apel sunt bazate pe o apreciere unilaterală și arbitrară a materialului probator, fapt ce vine în contradicție cu normele de drept procedural.

În conformitate cu art. 118 alin. (3) CPC, circumstanțele care au importanță pentru soluționarea justă a pricinii sunt determinate definitiv de instanța judecătorească pornind de la pretențiile și obiecțiile părților și ale altor participanți la proces, precum și de la normele de drept material și procedural ce urmează a fi aplicate.

Iar, în conformitate cu art. 373 alin. (1) și (2) CPC, instanța de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referințelor și obiecțiilor înaintate, legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în ceea ce privește constatarea circumstanțelor de fapt și aplicarea legii în primă instanță; instanța de apel verifică circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite, dar care au importanță pentru soluționarea pricinii, apreciază probele din dosar și cele prezentate suplimentar în instanță de apel de către participanții la proces.

Reieșind din limitele judecării apelului consfințite în norma enunțată, instanța de recurs reține că contrar acestor prevederi, instanța de apel judecând apelul a trecut în mod superficial asupra circumstanțelor pricinii, referindu-se doar la susținerile apelantei BC „Moldindconbank” SA, fără a examina legalitatea și temeinicia hotărârii supusă apelului sub toate aspectele, în raport cu regulile și legislația ce guvernează litigiul în cauză.

Astfel, adoptând soluția dată, instanța de apel nu a ținut cont de faptul că contractul de credit dintre BC „Moldindconbank” SA și ÎI „Onucu Ion” a fost încheiat în mod special în contextul executării Amendamentului nr. 1 din 2 iulie 2008 la Acordul de Împrumut Subsidiar de Recreditare nr. RISP – R2 din 19 noiembrie 2004 referitor la implementarea Programului Național de Abilitare Economică a Tinerilor.

Potrivit pct. 3 a Hotărârii Guvernului nr. 664 din 3 iunie 2008 cu privire la Programul Național de Abilitare Economică a Tinerilor se constată că realizarea Programului va fi asigurată din resursele circulante de recreditare ale Proiectului de Investiții și Servicii Rurale, finanțat de Banca Mondială, și resursele disponibile ale Proiectului de Finanțare Rurală și Dezvoltare a Întreprinderilor Mici, finanțat de Fondul Internațional pentru Dezvoltare Agricolă, precum și alte mijloace atrase de la partenerii de dezvoltare.

În acest context, instanța de recurs reține că art. 4 alin. (1) a contractului de credit nr. 179 (2011) din 2 iunie 2011 stabilește că, creditul se va acorda doar în următoarele cazuri:

- aprobării eliberării acestuia de către Directoratul Liniei de Credit pe lângă Ministerul Finanțelor;
- primirii mijloacelor bănești destinate creditului de către Bancă de la Directoratul Liniei de Credit pe lângă Ministerul Finanțelor.

Respectiv, la caz, urmează a fi menționat faptul că în speță, acordarea creditului de 183 921 de lei către ÎI „Onucu Ion” prin intermediul BC „Moldindconbank” SA a avut loc în mod exclusiv prin aprobarea acestuia de către Directoratul Liniei de Credit de pe lângă Ministerul Finanțelor.

Prin urmare, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție pune în evidență faptul că în componenta II, lit. k) a Anexei nr. 1 la Hotărârea Guvernului nr. 664 din 3 iunie 2008 cu privire la Programul Național de Abilitare Economică a Tinerilor în mod expres este indicat că, cererile de solicitare a împrumuturilor pentru participare la Componenta II a prezentului Program urmează a fi prezentate băncilor comerciale participante, cu care Directoratul Liniei de Credit de pe lângă Ministerul Finanțelor are semnate acorduri de recreditare în aceste scopuri.

Reieșind din specificul acțiunii deduse judecării, precum și în scopul stabilirii temeiniciei sau netemeiniciei pretențiilor, alături de cele constatate, era indispensabil de a verifica existența raporturilor juridice între BC „Moldindconbank” SA și Directoratul Liniei de Credit de pe lângă Ministerul Finanțelor.

Or, prezintă relevanță circumstanța că la materialele cauzei lipsește un astfel de acord de recreditare semnat între banca comercială participantă și Directoratul Liniei de Credit de pe lângă Ministerul Finanțelor, în care să fie stabilite toate condițiile, drepturile și obligațiile reciproce dintre acestea.

Mai mult că, în lipsa unui asemenea acord de recreditare între părți, instanța de recurs se află în imposibilitate de a stabili temeinicia pretențiile înaintate de către BC „Moldindconbank” SA.

Totodată, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție reiterează că instanța de apel nu a supus cercetării existența acordului de recreditare, care potrivit normei legale sus citate era absolut obligatoriu la caz.

În aceste circumstanțe se mai reține că în speță nu a fost soluționată chestiunea cu privire la existența împrumuturilor BC „Moldindconbank” SA de a depune acțiune în instanța de judecată cu privire la încasarea datoriei bancare acumulate în baza creditului care a fost de fapt acordat cu aprobarea Directoratului Liniei de Credit de pe lângă Ministerul Finanțelor.

Prin urmare, instanța de recurs conchide că raporturile juridice dintre BC „Moldindconbank” SA și Directoratul Liniei de Credit de pe lângă Ministerul Finanțelor nu au fost elucidate și supuse aprecierii de către instanța de apel.

În această ordine de idei, se distinge că în baza capitolului 5 alin. (1), (2) a contractului de credit nr. 179 (2011) din 2 iunie 2011, porțiunea rambursabilă a creditului urmează a fi rambursată în rate, potrivit anexei nr. 1 la prezentul contract. Porțiunea de Grant nu va fi rambursată de Debitor, cu excepția cazului declarării

acesteia ca rambursabilă de către bancă, în cazul îndeplinirii a cel puțin una din condițiile stipulate la art. 5 alin. (3).

Astfel, potrivit art. 5 alin. (3) lit. a) a contractului de credit nr. 179 (2011) din 2 iunie 2011, Banca va declara scadentă și rambursabilă Porțiunea de Grant după constatarea următorului caz: debitorul întârzie rambursarea unei tranșe din credit conform art. 5 alin. (1), sau plata dobânzii la credit, conform art. 6 alin. (5), cu cel mult 5 zile bancare.

Totodată capitolul 9, pct. 1) prevede că nerespectarea de către debitor a obligațiilor asumate în cadrul prezentului contract conferă Băncii dreptul de a declara creditul scadent anticipat și plătitibil cu toate dobânzile aferente.

Instanța de recurs menționează că la materialele cauzei lipsește o astfel de decizie a Băncii prin care creditul acordat lui ÎI „Onucu Ion” a fost declarat scadent anticipat, iar în lipsa acesteia, BC „Moldindconbank” SA nu este în drept să declare întreg credit ca fiind rambursabil.

De aici rezultă că instanța de apel a omis să examineze această circumstanță și nu a verificat temeiul în baza căruia BC „Moldindconbank” SA a solicitat rambursarea întregului credit, în lipsa unei decizii prin care creditul să fie declarat scadent anticipat.

Se va mai remarca că unul din argumentele, asupra cărui a insistat ÎI „Onucu Ion” pe parcursul judecării cauzei în instanțele ierarhic inferioare este faptul că BC „Moldindconbank” SA a recepționat tranșa din 10 octombrie 2014, efectuată de debitor întârziat și nu a început procedura prevăzută de contract privind declararea porțiunii de grant scadentă și rambursabilă după constatarea întârzierii rambursării unei tranșe din credit.

Instanța de apel, însă, fără a intra în esența și acestui argument și fără a supune verificării argumentul dat în raport cu prevederile legale sub imperiul căror urmează a fi judecat prezentul litigiu, a constatat temeinicia acțiunii inițiale, și nu a decelat temeiurile care au stat la bază ca BC „Moldindconbank” SA să recepționeze și alte 11 tranșe de credit efectuate de debitor cu întârziere de mai mult de 5 zile lucrătoare, ca în final să accepte toate tranșele de credit efectuate de către debitor cu întârziere și fără.

Sub acest aspect urmează a fi menționat și faptul că instanța de apel nu a cercetat motivele potrivit cărora procedura de declarare a porțiunii de grant scadentă și rambursabilă de către BC „Moldindconbank” SA a fost intentată abia la 19 februarie 2016, după achitarea ultimei tranșe de credit.

Potrivit componentei II, lit. q) a Anexei nr. 1 a Hotărârii Guvernului nr. 664 din 3 iunie 2008 cu privire la Programul Național de Abilitare Economică a Tinerilor, din suma principală a împrumutului, 60 la sută, precum și dobânda comercială aferentă a împrumutului, va fi rambursată de beneficiar băncii comerciale participante, conform contractului de credit și graficul de rambursare, ținând cont de fluxul de mijloace bănești al beneficiarului, generat de afacerea acestuia.

La rambursarea fără întârzieri a sumei principale a împrumutului, 40 % a acestuia devine grant nerambursabil, fără dobândă.

Respectiv, instanța de recurs constată că nu au fost elucidate temeiurile legale în baza cărora BC „Moldindconbank” SA, anume prin neînceperea procedurii de declarare a porțiunii de grant scadentă și rambursabilă după prima întârziere a tranșei de credit din 10 octombrie 2014, a tolerat și a acceptat și tranșele ulterioare întârziate de credit, pentru ca în final să fie executată obligația debitorului ÎI „Onucu Ion” de achitare a creditului bancar integral.

La acest segment urmează a fi evidențiat că lit. r), componenta II a Anexei nr. 1 a Hotărârii Guvernului nr. 664 din 3 iunie 2008 cu privire la Programul Național de Abilitare Economică a Tinerilor (în vigoare la momentul încheierii contractului de credit nr. 179 (2011) din 2 iunie) prevedea că, în caz de întârzieri de plăți în termen din partea beneficiarului cu mai mult de 5 de zile lucrătoare, porțiunea de grant devine credit rambursabil cu dobândă.

Dat fiind faptul că această normă legală sus citată impunea printr-un formalism excesiv un termen prea restrâns de doar 5 zile lucrătoare pentru întârzierile de plăți, prin Hotărârea Guvernului nr. 769 din 17 iunie 2016 a fost modificată, în sensul instituirii unui termen de 30 de zile lucrătoare.

În concluzie, instanța de recurs reiterează că speța în cauză urma a fi examinată și prin prisma pct. 1 a Anexei nr. 1 a Hotărârii Guvernului nr. 664 din 3 iunie 2008 cu privire la Programul Național de Abilitare Economică a Tinerilor, potrivit căruia, scopul Programului național de abilitare economică a tinerilor este promovarea și facilitarea implicării tinerilor din Republica Moldova în activitatea antreprenorială.

Astfel aceste circumstanțe au rămas fără o apreciere adecvată de către instanțele de judecată, deși urmau a fi verificate și analizate minuțios întru soluționarea corectă a litigiului.

În contextul dat, instanța de recurs reține că cele descrise incontestabil indică la o examinare superficială a pricinii, fără a fi supusă controlului temeinicia și corectitudinea soluției date de prima instanță prin prisma prevederilor legale și fără a intra în esența litigiului apărut în speță, precum și pretențiilor formulate de părți, omițând de a da apreciere și probelor aduse în susținerea pretențiilor din acțiune.

Ca urmare, în sensul art. 6 alin. (1) al Convenției, instanța de recurs ține să menționeze că instanțele de judecată, trebuie, să indice cu suficientă claritate motivele pe care-și întemeiază hotărârile, iar având în vedere caracterul determinant al concluziilor sale să precizeze noțiunile, ce implică o apreciere a faptelor supuse aprecierii. De asemenea, noțiunea de proces echitabil impune ca instanța de judecată să nu-și motiveze doar sumar hotărârea sa, ci să examineze efectiv problemele esențiale care-i sunt supuse aprecierii și să nu se mulțumească de a proba pur și simplu concluziile uneia dintre părți.

În contextul dat, instanța de recurs reține că cele descrise cert indică la examinarea superficială a apelului, fără a fi supusă controlului temeinicia și corectitudinea soluției date de prima instanță prin prisma prevederilor legale.

În speță, prezintă relevanță și faptul că folosirea criteriilor pentru determinarea corectă a naturii juridice a litigiului dat, reieșind din specificul acestuia, presupune

prin sine lămurirea completă și pe bază de dovezi certe a situației de fapt, care, este diferită de la caz la caz.

Sub aspectul celor relatate se constată că soluția instanței de apel nu conține o argumentare clară din care să rezulte procesul deliberării și adoptării soluției la care s-a ajuns, astfel instanța de recurs fiind în imposibilitatea să exercite controlul judiciar asupra unei asemenea soluții și să verifice temeinicia și legalitatea hotărârii atacate cu privire la oricare dintre motivele prevăzute de lege.

Distinct de cele mai sus arătate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că decizia instanței de apel urmează a fi casată cu remiterea pricinii spre rejudecare în instanța de apel.

La rejudecarea pricinii instanța de apel urmează să țină cont de cele menționate și rejudecând pricina, să emită o hotărâre întemeiată și legală.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c), art. 445 alin. (3) CPC, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție,

decide:

Se admite recursul declarat de către Întreprinderea Individuală „Onucu Ion”, reprezentată de avocatul Bîtcă Andrei și recursul declarat de către Întreprinderea Individuală „Onucu Ion”, Onucu Ion, Onucu Ion, Onucu Sofia.

Se casează integral decizia Curții de Apel Chișinău din 24 octombrie 2017, în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Banca Comercială „Moldindconbank” Societate pe Acțiuni împotriva Întreprinderii Individuale „Onucu Ion”, Onucu Ion, Onucu Ion, Onucu Sofia cu privire la încasarea datoriei bancare și exercitarea dreptului de gaj și la cererea de chemare în judecată reconvențională depusă de Întreprinderea Individuală „Onucu Ion” împotriva Băncii Comerciale „Moldindconbank” Societate pe Acțiuni, intervenient accesoriu Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova cu privire la recunoașterea grantului nerambursabil și radierea gajului, cu restituirea cauzei pentru rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, de un alt complet de judecată.

Decizia nu se supune nici unei căi de atac.

Președintele ședinței, judecătorul

Valeriu Doagă

Judecătorii

Svetlana Filincova

Ion Druță

Dumitru Visternicean

Tamara Chișca-Doneva